

Sličnosti i razlike između reformi u JAR i Hrvatskoj

Proračunske reforme, proračunski okvir, kalendar, zakonodavni okvir

Hrvatska i Južnoafrička Republika imaju dosta sličnosti, ali, naravno, i razlika. Ono što je slično daje nam potvrdu da smo na dobrom putu jer i drugi slično rade. Kao što je rekao direktor trezora, i u Hrvatskoj se razvoj u dobroj mjeri temelji na entuzijazmu i idealima ljudi koji rade na reformama.

Proračunski kalendar i u Hrvatskoj je sličan, osim što je kod nas proračunska godina jednaka kalendarskoj pa je početak i kraj proračunskog procesa u drugim mjesecima.

I mi imamo općine koje se ne mogu same financirati, ovise isključivo o sredstvima iz državnog proračuna.

Razlike:

-Nemamo Odbor za računovodstvene standarde u javnom sektoru. Metodologija se propisuje u istoj službi koja prati financijske izvještaje proračunskih korisnika i izrađuje financijski izvještaj i izvještaj o izvršenju DP, što nije dobro.

-Trebamo ojačati ulogu proračunskih analitičara (velika fluktuacija). U JAR analitičari često imaju sastanke na nižem nivou. To bi trebalo uvesti i u Hrvatskoj. Analitičari bi trebali jako dobro poznavati ministarstva koja prate.

-Imamo jedinstven računovodstveni i proračunski okvir za cijelu državu, povezanost proračunske ekonomske klasifikacije i računskog plana

-U Hrvatskoj niži nivoi vlasti Ministarstvu financija dostavljaju svoje proračune i izvještaj o izvršenju proračuna (propisano Zakonom o proračunu)

-Uključenost građana u proračunski proces u Hrvatskoj nije velika. Izrađujemo vodič za građane. Sjednice parlamenta su javne, prenose se preko nacionalne televizije. I mi imamo problem s nerazumijevanjem uloge trezora. Na razini nekih općina uključenost građana je veća, prijedlog proračuna se daje na javnu raspravu.

-Trezor priprema limite za ministarstva, ali vlada to može promijeniti.

-Niže razine vlasti imaju veću samostalnost. Nema godišnjeg rasporeda prihoda kao u JAR. Zakoni određuju koji prihodi pripadaju nižim razinama.

-U JAR objavljuju i tablice u excelu za sve koji žele koristiti podatke. Mi objavljujemo sve podatke u pdf formatu, a imamo upite podatke na kojima bi se moglo raditi. Mislim da bi bilo dobro objavljivati i takve podatke.

-U JAR se parlamentu podnose kvartalni izvještaji o rashodima, a u Hrvatskoj je propisano Zakonom o proračunu da parlamentu podnosimo polugodišnji i godišnji izvještaj o izvršenju državnog proračuna. Takve izvještaje objavljujemo na web-u i, nešto kraću verziju, u nacionalnom službenom glasilu. (Budući da ja pripremam najveći dio tog izvještaja, ne bih željela da to bude češće od dva puta godišnje!) Niži nivoi vlasti također takve izvještaje objavljuju na svojim web stranicama i u službenom glasilu. Objava je propisana Zakonom o proračunu. Zadnjim izmjenama Zakona o proračunu uvedena je i obveza objave financijskih izvještaja svih proračunskih korisnika na njihovim web stranicama (prvi izvještaji koji se objavljuju su za 2014.). Zavod za makroekonomske analize i prognoze (u Hrvatskoj nije dio Trezora) objavljuje mjesečni statistički izvještaj, a Služba za državno računovodstvo (dio trezora) mjesečne podatke o izvršenju državnog proračuna (podaci iz glavne knjige). To su skraćeni izvještaji, nemaju sve podatke koji su propisani Zakonom o proračunu za polugodišnji i godišnji izvještaj.

-U Hrvatskoj imamo Izjavu o fiskalnoj odgovornosti koju potpisuju svi čelnici. U Izjavi potvrđuju (ili ne potvrđuju) zakonito i učinkovito trošenje javnih sredstava i funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola. Za sada nema kazne, samo politička odgovornost.

-I kod nas je korupcija najveća u oblasti velikih infrastrukturnih projekata. Trenutno imamo nekoliko sudskih procesa u tijeku, čak je i bivši premijer osuđen, a i nekoliko gradonačelnika.

-U Hrvatskoj trezor ima FMIS (SAP) u kojem imamo planiranje, najavu obveza, glavnu knjigu i izvršenje državnog proračuna. Imamo i izvještajni modul (skladište podataka, BW). Ministarstva imaju odvojene računovodstvene sustave koje povezujemo s trezorom za što smo imali projekt Svjetske banke. Novi projekt, također financiran darovnicom Svjetske banke, je u tijeku, a vezan je uz povezivanje korisnika treće razine (fakulteti, državne bolnice, ustanove u kulturi) čiji vlastiti prihodi uključeni u državni proračun. Ministarstva i agencije (osim treće razine) nemaju svoje račune, posluju preko jedinstvenog računa riznice. Ministarstva i agencije (korisnici druge razine) imaju pristup SAP sustavu državne riznice u koji unose svoje prijedloge planova (riznica unese limite iznad kojih ne mogu ići), najave obveza te fakture koje pretvaraju u zahtjeve za plaćanje. Obrazloženja financijskih planova i izvršenja financijskih planova s indikatorima unose preko web aplikacije. Preko web aplikacije unose i obrazac procjene fiskalnog učinka kad se pripremaju prijedlozi zakona, uredbi i odluka vlade.

-Riznica je koristila stručnjake OECD-a i Svjetske banke kao lobiste u parlamentu kad smo uvodili programsko planiranje. I dalje pored programa, donosimo proračun po ekonomskoj klasifikaciji, ali smo podigli razinu usvajanja proračuna (Zakon o proračunu).

-U JAR Parlament glasa više puta, a u Hrvatskoj jednom za cijeli proračun.

-U JAR su zakoni dosta stabilni. Ustav nije mijenjan dugo vremena. Zakon o upravljanju financijama lokalne uprave nije nikad mijenjan. Zakon o podjeli prihoda je godišnji. Propisi trezora se također ne mijenjaju često. U Hrvatskoj se zakoni vezani uz javne financije mijenjaju često. Možda to i nije loše jer na taj način reagiramo na promijenjene uvjete.

-Priručnik za novu administraciju je nešto što bi svakako trebali napraviti i u Hrvatskoj.

Makroekonomska predviđanja

To je dio na kojem ne radim, pa teško mogu napraviti usporedbu sa stanjem u Hrvatskoj. Zavod za makroekonomske analize i prognoze dio je Ministarstva financija, ali nije dio Trezora.

Prezentacija mi je bila zanimljiva.

Indikatori

U Hrvatskoj indikatori su uvedeni prije nekoliko godina, ali mislim da još nisu „upotrebljivi“. Na lokalnom nivou se tek uvodi strateško planiranje i indikatori. Ni proračunski analitičari nisu dovoljno osposobljeni za njihovo praćenje. Ja osobno smatram da nisam dovoljno stručna, tako da mi je svaka informacija jako korisna. Posebno mi se dopao alat (tablica) koji u JAR koriste za procjenu, rangiranje indikatora. Smatram da je to jako korisno ministarstvima. Zanima me i Priručnik o informacijama o učinku i svakako ću ga potražiti na web-u.

Objavljujemo strateške planove i izvještaje o učinku na web stranicama ministarstava (propisano Zakonom o proračunu).

I mi imamo programe koje bi trebalo ukinuti. Radili smo na redefiniranju programa.

Indikatore još ne koristimo kao temelj kod pripreme proračuna.

U Hrvatskoj ministri ne potpisuju sporazume.

U JAR postoje obrasci koje građani popunjavaju i u kojima se izjašnjavaju o razini javnih usluga. To bi bilo dobro uvesti i u Hrvatskoj.